

ostala tek platonička. »Lijepo bi to bilo, ali nije za mene.« To bijaše smisao mojih riječi, s kojima se oprostih s Decourtinsom, kad je došla moja stacija Wajdbruk, gdje su razvaline dvorca Waltera od Vogelweide, najvećeg lirika srednjega vijeka.

Izadoh iz vlaka, popeh se na »Seisser Alm,« i stigoh do čuvene kućice blizu vrela sv. Ciprijana, gdje teško nadoh konačišta, jer je mnogo ljudi tamo boravilo na ladanju. Jedne noći ne mogavši dugo zaspati stadoh opet razmišljati o mojem razgovoru sa Decourtinsom. Ovaj put ozbiljno mišljah da li se one »zapreke« u istinu ne daju svladati; a nadoh na svoju veliku radost, da je moguće i lako. Te noći odlučih svom dušom, da ću postati svećenikom, i da ću u Insbruku učiti teologiju. Počevši od te noći moje su misli i želje jednako boravile u teološkom konviktu u Insbruku. Tamo napokon sretno i stigoh; tim putem providnost Božja dovede me u novicijat družbe Isusove.

Početak pak toga puta Božjega bilo je — zakašnjenje vlaka u Insbruku.

EUHARISTIJA, SUNCE VRHUNARAVNOG ŽIVOTA I IZVOR SVIH MILOSTI.

U prvom broju drugog godišta ovog časopisa rekosmo, da je Krist sunce vrhunaravnog života. Bez njega bila bi zemlja — promatrana s vrhunaravnog stanovišta — zavita u tamu i smrtnu ukočenost. Na koncu smo se pitali, vrijedi li to možda baš za Euharistiju, nije li ona sunce vrhunaravnog života i izvor sve vrhunaravne sile i jakosti. Ovaj ćemo puta nastojati da na to pitanje odgovorimo.

PITANJE.

Razumije se samo po sebi, da po Euharistiji t. j. po sv. pričesti i izvan sv. pričesti po misnoj žrtvi dobivamo mnogo, vrlo mnogo milosti. Ali pitam, primamo li mi po njoj s v e milosti tako, te ne bismo imali bez nje nikakve, baš nikakve milosti. Drugim riječima: Kad ne bi bilo Euharistije, bi li onda bila zemlja — promatrana s vrhunaravnog stanovišta — posve bez svjetla, bez života, sile i jakosti, ili bi bilo samo manje svjetla, manje života, manje sile i jakosti. Dolaze li sve one milosti, što ih ljudi primaju po krstu, potvrdi, ispovijedi, pomasti, redu, ženidbi, po molitvi i dobrim djelima, također i iz Euharistije ili je možda red spasa drukčiji.

Ne radi se dakle nipošto o tome, primamo li mi sve milosti po pričesti. To je posve isključeno. Jer jasno je, da po pričesti ne dobivamo milosti krsta, reda, ženidbe i t. d. Već se radi o tom, da li

je Euharistija kao na zemlji prisutni Isus, kao žrtva, kao združenje s Kristom izvor svih milosti.

ODGOVOR.

Mi odgovaramo pouzdano: Euharistija nam ne pribavlja samo vrlo mnogo milosti, nego sve milosti, koje se sada u savršenom mesijanskom redu podjeljuju. I milost ostalih sakramenata, krsta, potvrde i t. d.; milost, što ju dobivamo molitvom i dobrim djelima, izvire iz nje i ne bi ih bilo bez nje. Dakako i onda bi Krist opstojao na nebu, ali on ne bi više za nas opstojao, i mi ne bismo imali dijela u njegovu životu. Dakako da bi opstojale i njegove neizmjerne zasluge, ali se ne bi nama primjenjivale. Ne bi bilo spoja izmed nas i njega. Bili bismo od tijela otrgnuti udovi, od trsa odrezane loze. Krist, sunce, opstojalo bi, ono bi bilo na nebu, ali ne bi bilo etera, koji bi nam privodio svijetlo i toplinu, a bez njega bilo bi baš tako, kao da sunca i nema. Zvono bi titralo, ali ne bi bilo zraka, sredstva po kojemu bi do nas zvuk dopirao. Električne bi struje bilo, ali ne bi bilo vodiča, koji bi nam je dovodio. Vode spasenja bile bi izbile na Golgoti, ali ne bi bilo kanala, koji bi ih do nas doveo.

* * *

Zašto tako odgovaramo? Jer tako razumijevamo naučavajuću Crkvu. Dekret kongregacije za oprostite od 8. svibnja 1907. veli, da je *Euharistija bez sumnje izvor svih duhovnih dobara*. Rimski katekizam, ta službena naučna knjiga katoličkog vjeronauka, prikazuje nam također Euharistiju kao izvor svih milosti i veli, da ostali sakramenti svu svoju moć odvođe iz nje kao potocići svoju vodu iz izvora. Leon XIII. uči u svojoj euharističnoj poslanici (*Mirac caritatis* od 28. svibnja 1902), da Crkva iz ovog sakramenta crpe svu svoju silu i slavu, sav ures božanskih darova milosti te sva dobra. U tajnoj (sekreta) na blagdan sv. Ignacija Lojole (31. srpnja) kaže se, da je Bog u ove svete tajne (t. j. u euharističnu žrtvu) položio izvor sve svetosti (t. j. svake posvećujuće milosti). Slično veli *postcommunio* na svetkovinu sv. Marije Magdalene (22. jula): *Sumpto unico et salutari remedio, corpore et sanguine* (Uzevši jedini i spasonosni lijek, tvoje tijelo i krv).

To — razumije se — nijesu nikakove svećane vjerske odluke, ali su ipak izjave, po kojima se poslušno i poučljivo dijete svete i neprevarljive majke Crkve ravna. Ako Crkva smatra Euharistiju izvorom svih milosti, to ovaj sakrament nije samo izvor mnogih nego baš svih milosti. Krst, potvrda, pokora jesu također izvori mnogih milosti, ali ih nikada nijesu crkveni dokumenti nazvali izvorima svih milosti.

Kako crkveni dokumenti, tako uči i sv. Toma. On veli u komentaru Ivanova evanđelja (6, 51), da je sve ono, što je učinak muke

Kristove, također učinak presvetoga sakramenta, jer je ovaj sakrament baš primjena muke Kristove. Kao sv. Toma uče i crkveni oci*). On je tu kao i uopće u svojoj euharističnoj teologiji samo poprimio nauku otaca. Na poslijetku izvire ova nauka iz sv. Pisma, naime iz euharističnog govora Gospodinova (Iv. 6.). U ovom se govoru isporučuje s jedne strane kruh, koji silazi s neba, koji svijetu daje život, t. j. Euharistija, a s druge strane svijet, koji od sebe samoga nema nikakova života, koji leži u smrtnoj ukočenosti i mora istom sav život primiti. Tako se time prikazuje, da svijet sav život prima od Euharistije. Ovu nauku možemo nazvati katoličkom. Nekoji su je teolozi doduše zanijekali. Ali to ne smeta. Oni nijesu imali pred očima pripadne crkvene dokumente, nauku otaca, nijesu euharistični govor Kristov (Iv. 6.) potpuno shvatili, i dokazujući zapravo samo to, da pričest nije izvor svih milosti, što se, kako je rečeno, samo po sebi razumije. Ali ipak uza to ostaje *EUHARISTIJA* izvor svih milosti.

Razumu ova nauka o Euharistiji kao izvoru svih milosti ne smije da zadaje poteškoća, samo mora ove točke da promotri, koje govore u prilog iznesenoj nauci.

1.) Euharistija je poradi pretvorbe (transupstancijacije) nedohitno otajstvo, koje se prislanja uz druga dva glavna otajstva naše sv. vjere: presv. Trojstvo i Upućenje. A pretvorba se zbiva svaki dan mnogo tisuća puta. Ovaj veličajni razvoj božanske svemogućnosti mora imati osobito uzvišenu svrhu. Primjena mnogih, vrlo mnogih milosti izgleda kao premalo. Samo primjena svih milosti dostaje.

2. Euharistija je za Krista, začetnika svih milosti, sredstvo, da opet i opet siđe na zemlju te da postojano na njoj boravi. Za ovaj tako često opetovani pohod i za ovaj sveudiljni boravak ne može se navesti drugi razlog, koji bi posve zadovoljavao, nego li je primjena svih milosti.

Ako mi nekoje ili pače mnoge milosti ne tumačimo Euharistijom, izgleda, kao da bismo ih htjeli imati ne od prisutnog već od odsutnog Isusa.

3. Euharistijska je žrtva obnova žrtve na križu. Žrtvom na križu zadobili smo sve milosti. Pristoji se, da nam se obnovom žrtve na križu primjene sve milosti u savršenom mesijanskom redu. Primjena samo »mnogih« milosti ne dostaje.

4. Kao što je Krist izvor, tako je vokujuća Crkva na zemlji posrednica svih milosti. Krist je izvor svih milosti po žrtvi na križu, Crkva mora biti posrednica svih milosti svojim sudioništvom u žrtvi na križu. Ovo se sudioništvo izvršuje euharističnom žrtvom. Tu obnavlja Krist svoju žrtvu za je d n o s C r k v o m. On tu žrtvuje sebe i Crkvu. Crkva žrtvuje njega i sebe samu u njemu. Kako bi bila

*) Usp. Sv. Augustin, In Io. tr. 26 n. 15; De pecc. nar. I. n. 27; Ciril Aleksandr., In Io. lib. IV.

Ckva posrednica milosti, koju n. pr. dobivamo našim dobrim djelima, kada ona ne bi dolazila od žrtve Crkve, euharistične žrtve. Kao što naravni život dobivamo radanjem, tako imademo i sav vrhunarni život vezom izmed Krista, našeg duhovnog oca, drugog Adama, i Crkve, naše duhovne majke, u žrtvi. Marija postade posrednicom svih milosti, kada se je vječnoj Riječi, koja htjede postati tijelom i žrtvenim jaganjcem, svojim »Neka mi bude po riječi tvojoj« posve predala te tako vječnu Riječ s nebesa dozvala; Crkva (ona je tako rekavši nastavak Marije) postaje posrednicom svih milosti, kada svojim predanjem Kristu rassetomu njega nanovo sazivlje i tako nastavlja Upućenje.

5. Naš red spasa sastoji se u jedinstvu mističnoga tijela, u kojem je Krist glava, mi udovi. Ova je veza tako tijesna, kao što je među hranom i potrošačem.

Kao što se hrana sjedinjuje u jedno s mojim tijelom te ju moja duša, moj duh oživljava, tako i mi postajemo jedinstvom mističnoga tijela jedno s Kristom, te nas njegov duh, Duh Sveti, oživljava. Dolikuje se dakle, da se ovo sjedinjenje zbiva po sakramentu, u kojem začetnik svih milosti boravi kao hrana među nama.

6. U djelima božanske mudrosti čovječiji duh otkriva uvijek točnijim promatranjem jedinstvo i harmoniju. Ako je Euharistija kanal svih milosti, to ovo jedinstvo i harmonija vlada i ovdje. Ako li nije, tad vlada raskol i nejednoličnost: Mnoge milosti dolaze tada ovim velikim otajstvom, ovom obnovom žrtve na križu, ovom vezom izmed Krista i Crkve, ostale ne dolaze. Ovakav se nedostatak jedinstva i hamonije ne može nalaziti u nacrtu spasa premudrosti Božje.

Kada je oko 1300. oštroumni skolastik Duns Scotus tako odlučno nastupio na obranu bezgriješnog začetka Majke Božje, glavni mu je dokaz bio: *Potuit, decuit, ergo fecit* (Bog je mogao učiniti, da Marija bude bez grijeha začeta, dolikovalo se, da to učini, dakle je Bog i učinio). Tako možemo i ovdje reći: Bog je mogao učiniti Euharistiju izvorom svih milosti; dolikovalo se da to učini; dakle je i učinio. Dakle je uistinu Euharistija izvor svih milosti.

IZVODI.

1. Kraljevstvo Kristovo, kraljevstvo milosti, jest euharistično kraljevstvo, jer svaka milost dolazi po Euharistiji. Crkva je euharistično žrtveno društvo. I jer je ono euharistično, jer je euharistija, izvor svih milosti, njoj predana, stoga svaka milost, sav vrhunarni život, sve vrhunarno svijetlo dolazi iz Crkve, i stoga izvan nje nema života, nema svjetlosti, nema spasa, nego vlada samo tama i smrtna ukočenost. Po Euharistiji se ispunjuje o Crkvi ona riječ: »Ustani, svijetli se, Jeruzolime, jer dode svjetlost tvoja i slava Gospodnja obasja te. Jer, gle, mrak pokriva zemlju i tama narode; a tebe obasjava Gospod i slava njegova pokazuje se u tebi« (Is. 60, 1—2). Dakako da i nekatolici mogu imati milosti, oni nijesu posve obaviti tamom, ali samo stoga, što ih obasjava svijetlo iz katoličke Crkve; i svaki, koji je od njih u posvećujućoj milosti, ima ju samo stoga, jer se u dubini srca pri-

klanja uz Crkvu i Euharistiju. Dakako da će on uvijek ostati daleko od onog sjajnog i jasnog svijetla, komu se mi veselimo. — Reći ćeš: Raskolnici su ipak iznimka, oni imaju Euharistiju. Svakako ju imaju, ali ona im nije svijetlo i život, već tama i smrt, u koliko su uistinu t. j. nutrinjom raskolnici. Jer tko se pričestuje ili sv. Misu služi, a svijestan je raskola, taj nedostojno prima sv. pričest ili služi sv. tajne.

Samo ako je tko u dobroj vjeri volje (bona fide) te tako *nutrinjom pripada katoličkoj Crkvi*, nastaju druge prilike. Ako i Misa raskolnikâ donosi milosti, to je stoga, što se tu Krist žrtvuje s katoličkom Crkvom i s njom sjedinjuje. Raskol jest i ostaje u sebi rastava od Krista, tama, mrak. Pri-sojna je zemlja samo katolička Crkva.

2. S pravom smo u povijesti vrhunarnog svijetla (*Život II. 8.*) razlikovali praskozorje (vrijeme prije upućenja), vrijeme izlaza sunca (zemaljski život Isusov) i vrijeme sjaja (iza došašća Duha svetoga u savršenom mesijanskom kraljevstvu na zemlji). Ovo je kraljevstvo euharistično; stoga je sve ostalo priprava na Euharistiju. Vrijeme prije upućenja bila je priprava za dolazak Boga-čovjeka, dakle daljna priprava na Euharistiju, vrijeme od upućenja do osnutka Crkve jest neposredna priprava na Euharistiju. Sve teži prema njoj, jer sve teži k sjedinjenju s Kristom u mističnom tijelu, u kojem smo jedno s njim kao hrana s potrošačem. Najprije je vječna Riječ pripravila svoj nastup u tijelu, tada je postala čovjekom, a nato primi po Euharistiji narode u svoje čovječanstvo, da ih učini dionicima božanstva. Najprije Duh Sveti nije još imao boravišta na zemlji, tada si ga u upućenju pripravi; po Euharistiji (pretvorba se kao i upućenje pripisuje Duhu Svetome) proširuje on ovo boravište na zemlji, da ju posveti. Prije upućenja nije još bilo Boga-čovjeka, puna Duha Svetoga, u upućenju se pojavi, ali bijaše pun Duha Svetoga, koji još nije bio poslan, i tako je bila njegova sveta sila vezana; ali u Euharistiji je na tako mnogim mjestima prisutni Isus pun Duha Svetoga, koji je već poslan, pa ga stoga može nesmetano nama primjenjivati. Tako je *euharistični vijek vršak i vrhunac kraljevstva Božjeg na zemlji*.

3. Iz razložene nauke iskače važnošć novozavjetnoga svećeništva. Bez Euharistije nema milosti, bez svećeništva nema Euharistije. Tako bez novozavjetnoga svećeništva nema milosti, nego vlada samo tama i smrtna ukočenost na zemlji.

4. Kako je Euharistija, izvor svih milosti, vidljiv kruh, koji treba uživati, to naš *cijeli red spasa upućuje na euharistiju* kao vrhunac duhovnog života. Euharistija dovikuje: »Dodi i jedi«, a i svaka milost dovikuje: »Dodi i jedi«, jer bi se htjela da usavrši i sačuva po Euharistiji za život vječni.

5. Kako je Euharistija izvor svih milosti, to je *sav vrhunarni život euharistični život*; i *povijest* duhovnog života Crkve jest *povijest revnosti*, s kojom se je *euharistična žrtva slavila i uživalo njezino žrtveno meso*. U prvim kršćanskim vremenima bila je revnost velika. Ipak je ona žalost stoljećima hladnjela sve više i više, te je na početku 12. vijeka spala na najniže. S trinaestim vijekom počinje polagano da se diže, što se je iza sabora tridentskog vrlo pospješilo. Janzenizam bio je tomu jaka reakcija. K pričesti se je branilo, a svagdanjoj gotovo svima. Euharistični dekreti Pija X. koji su prešli u novo crkveno pravo, obračunāše s ovim Janzenizmom »zabrinutim« za duhovno dobro; ali obračun je donkle više u teoriji nego li u praksi, jer mnogi se još ne ravnalu po tome. Druga vrsta Janzenizma, teološki, t. j. nauka, da mi zapravo ne potrebujemo Euharistije, još nije nadvladana. Tu ima još dosta posla. Revan je rad tu potreban. Duhovi se luče, i svijet biva ili *euharističan* ili *ateističan*.

Spas svijeta zavisi od Euharistije. Pravi život dolazi jedino od nje. O kolika je to tajna! Ponizno je poštujmo! Sveta Euharistijo, ti si i meni izvor svih milosti, sunce moga života. Bez tebe bio bih među onima, što sjede u tami i sjeni smrtnoj. Iz tebe imam sav svoj duhov-

ni život, svijetlo milosti, svu snagu milosti. K tebi neka mi se obrati duša sve više i više, u tebi neka si traži spas i sreću. K tebi, k tvojem sjaju neka se ona uzdiže sve više i više iz tamnih, vlažnih, hladnih nizina zemaljskog teženja. Sve više i više k tebi! Gore, k svjetlosti!

E. Springer D. I.

ĐAČKE MARIJINE KONGREGACIJE I DRŽAVNA VLAST.

Novi povjerenik za prosvjetu i vjere upravio je ravnateljstvu svih srednjih i viših pučkih (djevojačkih) škola u Hrvatskoj i Slavoniji ovu okružnicu: »Pitanje Marijinih kongregacija u školama je *crkveno političke prirode*, te se prema tome imade riješavati sporazumno između državne i crkvene vlasti. Zato ovim određujem, da kongregacije u školskim zavodima mogu do konačnog uređenja toga predmeta nesmetano dalje djelovati na onaj način, kako su radile do ovdašnjih odredaba, kad je učenicima u nekim zavodima zabranjeno sudjelovanje u kongregacijama, dok se ne ispune stavljani uvjeti. Ujedno pripućujem, da sam odredio, što je potrebno, da se što prije započnu pregovori o tom predmetu između državne i crkvene vlasti. U Zagrebu, dne 1. siječnja 1923. Povjerenik za prosvjetu i vjere: Dr. Stjepan Bosanac v. r.«

Milo nam je, što su ovom okružnicom ukinute predašne nepravedne vladine odredbe. Samo moramo opaziti, da *d. M. k. nijesu crkveno političke naravi* (res mixta), već da su *čisto duhovna udruženja, koja spadaju isključivo pod kompetenciju crkvene vlasti.*

1. *Što su Marijine kongregacije?* U općenitim pravilima M. k., koja vrijede za sve M. k. cijega svijeta, čitamo: »Marijine kongregacije su od sv. Stolice potvrđene *duhovne udruge*. One idu za tim, da u članovima svojim goje usrdnu pobožnost, štovanje i djetinju ljubav k bl. Djevici Mariji. Preko ove pobožnosti i uz pomoć tako dobre Majke oni, koji su se okupili pod njezinim imenom, neka budu dobri kršćani, koji će ozbiljno nastojati, da se svaki u svojem staležu posveti; i koliko im to njihov društveni položaj dopusti svojski se brinuti, da i druge spase i posvete, Crkvu pak Kristovu da obrane od navala bezbožnih ljudi.«*)

Prema ovim riječima dačke M. k. idu za tim, da odgoje katoličke dake za dobre katolike; đ. M. k. su sredstvo vjerskog odgoja za dake, koji pripadaju katoličkoj Crkvi. Ova ima na to i pravo, jer *samo Crkvi pripada vjerski odgoj kat. daka*. Krist je naime ustanovio sv. Crkvu, te je njoj t. j. Apostolima i njihovim nasljednicima povjerio

*) Kongreganist, 3. izd., Zagreb 1921, str. 11.